

Zlatan Vrkljan

Galerija Kos

Pasaža

Štefanova 5

61000 Ljubljana

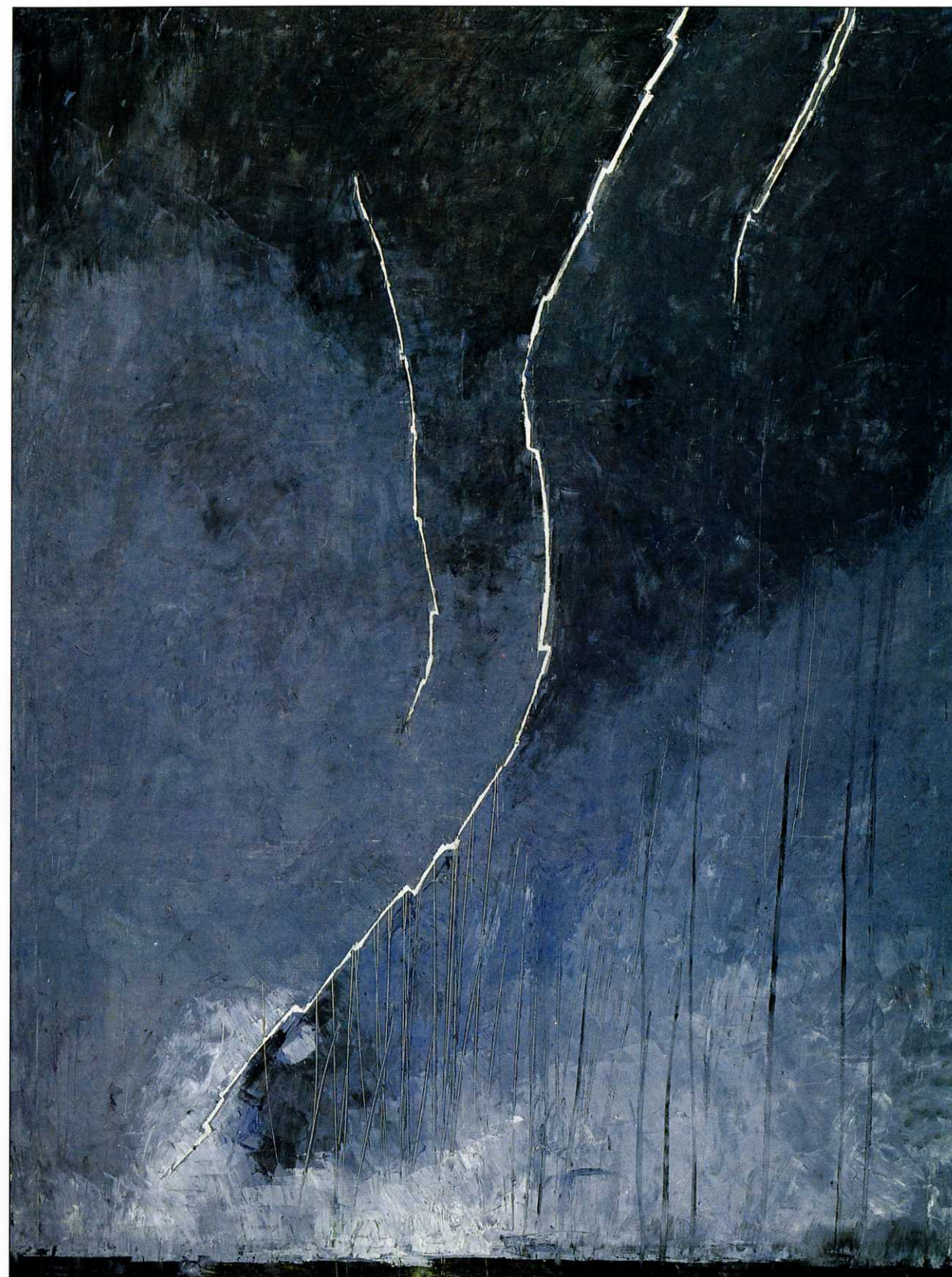
061 125 94 97

Vljudno Vas vabimo na razstavo,
ki bo v Ljubljani v Galeriji Kos,
od 10. 10. do 24. 10. 1996

Na naslovni strani:

Grom, 1996, 195 x 145 cm, enkavstika na platnu

Zlatan Vrkljan

Zlatan

V r k l j a n

Zlatan **V r k l j a n**

Zlatan Vrkljan je bil rojen leta 1955 v Zagrebu. Diplomiral je na Akademiji likovnih umetnosti v Zagrebu leta 1979. Bil je sodelavec Mojstrske delavnice Akademije znanosti in umetnosti. Od leta 1987 do leta 1994 je bil docent na Akademiji likovnih umetnosti v Zagrebu.

Leta 1993 je Zlatan Vrkljan z enkavstiko na platno naslikal nekaj "elementarnih krajin", ki so dale slutiti novo dožemanje čutnega zaznavanja v ustvarjalnosti tega slikarja. Izostrenost čutov je tu že na vrhuncu. Osvobojen vsakršnega bremena, osebne ali zgodovinske umetniške dediščine se je umetnik povsem prepustil spontanosti doživetja in izraza. Nekaj let pozneje, leta 1996, se je Vrkljan skupaj s slikarjem Vatroslavom Kulišem odpravil v južnokrvaško pokrajino.

Kaj naj bi danes pomenilo, obiskati divjo naravo, hoditi po deželi kot Van Gogh ter dolgo in potrpežljivo stati "pred motivom", če ne poskus, da se znova doseže neposreden, zaupen in od vseh konvencij osvobojen pogled na stvari?

Že dolgo se ni noben hrvaški slikar s takim navdušenjem in intenzivnostjo opredelil za vpogled v stvarno pokrajino kot Zlatan Vrkljan. Njegovo doživljanje krajine je močno, polno strasti. To niso več odtenki in trepetanja, ki so nas osvojila v "elementarnih krajinah", vizualno izražena petit sensation; Vrkljan ne raziskuje le svetlobnih učinkov in razkošja barv, temveč si prizadeva izraziti neizmerno moč pokrajine, "ukrotiti mogočnost" narave, da bi nam nazadnje odkril, koliko nam ima stvarnost še vedno povedati.

Tem namenom ustreza tudi Vrkljanov slikarski izraz; ta izhaja tako iz neposrednega stika z motivom kot iz hofmannsteinovske vere v "moč duha, da modelira naravo".

Zaključimo torej: Vrkljanovo utiranje poti v pokrajini je pustolovščina ne po zemljevidni, temveč po slikarski plati sveta.

Čeprav stoji pred konkretnim motivom, je Vrkljan, kot se zdi, pravzaprav slikar prvin: vode, ognja, zemlje in zraka. V tej zemeljsko-nebeški hierogamiji umetnik beleži predvsem notranje odseve opažanja; kot da si prizadeva za emotivne in duhovne razsvetlitve in prečiščenje dožemanja.

Motivi vode, ki se pojavljajo tudi v "elementarnih krajinah", nas uvajajo v "druge stvarnosti"; to niso več stoječe vode, ki umirjeno valovijo, to so prelomi in brzice, ki strmoglavljajo v brezna in na katerih trepetajo svinčene sence luči. To ni Zeusov zlati dež, temveč viharna zavesa, pred katero se odigrava drama divje narave sredozemske pokrajine.

Če bogovi, kot bi rekli ezoteriki, pošiljajo angele z vsako kapljo dežja, so Vrkljanove enkavstike upodobitev njihovega kolektivnega padca.

Čeprav vodni motivi vsakemu slikarju ponujajo neizmerne možnosti, vse obljube pretvorbe brezobličnega v obliko, jih Vrkljan vse bolj poenostavlja: slika trenutne impresije, kot so dezintegracije stvari na vodnih zaslonih, korpuskularno segmentacijo barv (Črno jezero) ali stapljanje sledov dežja v edinstvene plohe. Kot Bachelard tudi Zlatan Vrkljan uživa v variacijah na temo vode (kaj bi ga sicer prignalo do tega, da slika nekaj tako "dolgočasnega", kot je dež?). Na svojih vlažnih slikah, kot bi rekel Paul Claudel, virtuosno izvaja poteze s "tekočim godalom na koncertu pene".

Drugi prevladujoči motiv tega cikla je ogenj; ta gori v obliki plamenečih jezikov, se iskri v baklah in svetlika v kresnicah nočnih kresov.

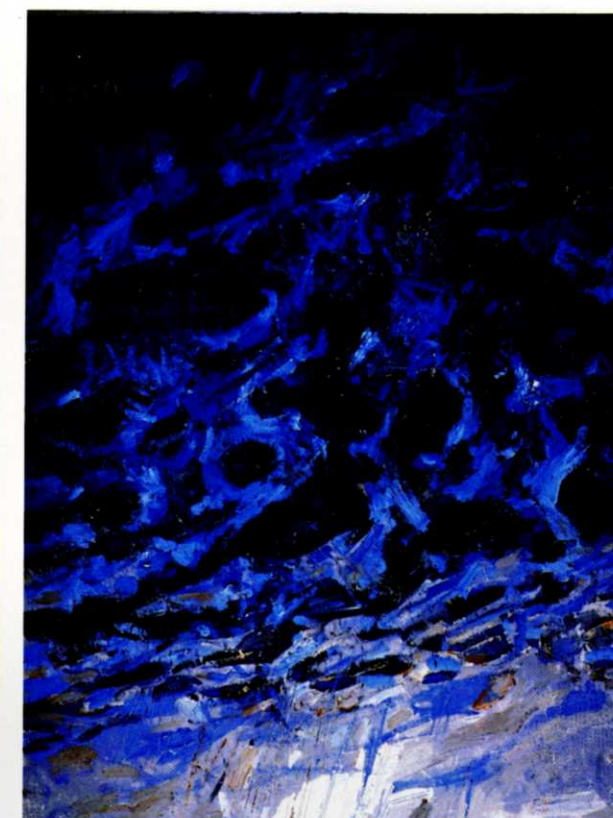
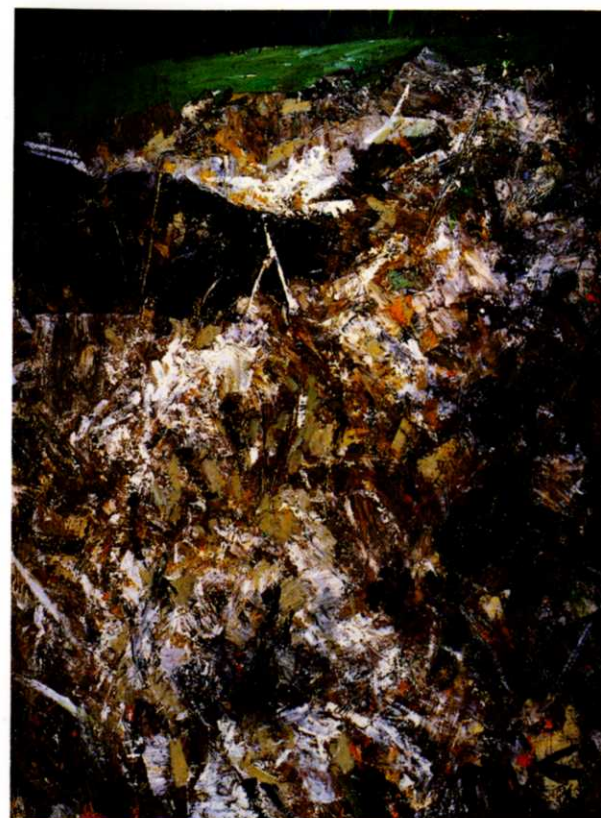
Tudi ta žarišča so del pokrajine hrvaškega juga, katerega izgorevanju smo pogoste in nemočne priče. Če je bila voda Vrkljanu opravičilo za slikanje gibanja navzdol, za sestopanje snovi, je ogenj zanj povod za izražanje vzpenjanja svetlobe v temi. Zato menda tudi vžiga ta vangoghovska "ognjišča duše".

Poleg zemeljskih (Ogenj I, Ogenj II) Vrkljan slika tudi nebesne ognje (Blisk), njihovo zlovešče osvetljevanje deževnega somraka, njihovo bliskovitost, kratkost njihovega trajanja, ki je tako neprimerljiva z njihovo neizmerno močjo.

Zdi se, da se v motivih bliskov Vrkljan vrača k prvotnim znakom moči oblikovanja; tudi kadar je svet stvarjen, je "grmelo in se bliskalo" (Eksodus, 19; Psalm, 77).

Zaključimo torej: ko Vrkljan slika motiv, ga zaposluje predvsem neposredno doživetje, spontanost impresije, neabstraktne ideje. To so preprosto resnične slike, če se vzburjeno srce, duh ali duša še lahko tako izrazijo (strukturirajo) v umetnini. In vendar odločitev za to možnost pomeni izkaz odločne ustvarjalne poštenosti. V Grožnjanu, na terasi hiše R. Paladin 5, dne 25. VIII. 1996.

Vladimir Maleković

Pokrajine - elementi, 1993, 4 x 195 x 145 cm, enkavstika na platnu

